

Terug naar de basis van het spel?

Is de toekomst vaak niet een afspiegeling van het verleden? Als zoon van een historicus ben ik opgegroeid met geschiedenis. Alles wat we om ons heen kunnen waarnemen is het resultaat van eerdere gebeurtenissen. Oorzaak en gevolg.

Ook de golfbaanarchitectuur heeft een sterke hang naar het verleden. Als je de architectuur van de golfbanen van de afgelopen decennia globaal in beschouwing neemt, moet je tot de conclusie komen dat er qua architectuur wel veel is veranderd ten opzichte van het recente verleden, maar eigenlijk niet in vergelijking met het verre verleden. Nu is er weliswaar een veel betere kwaliteit dan 15 jaar terug, maar ten opzichte van de jaren 30, de tijd van de Colt banen, zijn we op een vergelijkbaar niveau bezig.

Auteurs: Michiel van der Vaart / Gerard Jol

Langere banen?

De banen die wij ontwerpen zijn in eerste instantie bedoeld om het spelletje golf te kunnen beoefenen. Als je aan de gemiddelde golfer de vraag stelt of het spel de afgelopen decennia veel is veranderd zullen de meeste dit met "ja" beantwoorden. "Tegenwoordig slaat men met die nieuwe drivers en graphite shafts veel verder". Onderzoeken uit Amerika hebben aangegeven dat dit eigenlijk allemaal wel mee valt. Alleen de topspelers blijken inderdaad veel verder te slaan. Wij, de gemiddelde spelers slaan maar ongeveer 15 tot 20 meter verder dan dertig jaar geleden! Ik wil daarmee niet zeggen dat deze toename van lengte geen invloed heeft op de hedendaagse golfarchitectuur. Bij renovaties van 'oude' banen wordt met de

positie van bunkers, tees en greens rekening gehouden met de laatste golfparameters. Ook de nieuwe banen maken natuurlijk gebruik van de meest recente data. De verwachting is dat deze lengte niet snel veel zal toenemen.

Meer commerciële banen

De golfarchitectuur evolueert, maar niet alleen onder invloed van materiaalverbetering van de speler, maar ook door verandering van cultuurtechnisch inzicht, beheer en de baanbelasting. Er moet vaak geld verdiend worden op de moderne baan. Dit betekent veel, heel veel speelrondjes. De spelers moeten door de baan 'gejaagd' worden. Op het beheer en in het verlengde daarvan, het visuele aspect van een golfbaan heeft dit grote invloed. Er is veelal geen ruimte meer voor wuivend gras, want het balletje moet snel gevonden worden! De verbetering van het machinepark van de greenkeeper zal doorgang vinden. Ook de greenkeeper zelf wordt steeds beter geschoold, het is een vakman geworden die steeds op de hoogte blijft van de laatste ontwikkelingen op zijn vakgebied. Beheer van een golfbaan is duur, voornamelijk door personeelskosten. Helaas moeten er om te bezuinigen soms concessies gedaan worden aan het uiterlijk van de baan.

De beeld bepalende bunkers zijn snel het kind van de rekening want dat onderhoud is relatief duur. Om zo veel mogelijk rondjes te kunnen verwerken moet de baan liefst 52 weken per jaar bespeelbaar zijn. Dit betekent dat ook cultuurtechnisch de golfbaan in topconditie moet zijn. Daarbij komt het feit van de klimaatverandering, de regenbuien zijn zwaarder en er komt veel water in een korte tijd. Bij de aanleg van nieuwe banen en de renovatie van bestaande banen geven we extra aandacht aan drainage/ oppervlakteafwatering, beregening, bodemstructuur en vele andere cultuur technische aspecten. Maar ook door een slimme keuze van looproutes kunnen cultuurtechnische problemen in de toekomst worden voorkomen. Golf is een spel, en bij een spel horen regels. Was dit vroeger alleen maar een spel tussen mens en natuur, tegenwoordig is het een spel waar miljoenen in omgaan. Ook de huidige speler vergeet nog wel eens de oorsprong van golf. Regelcommissies vergaderen uren over bijvoorbeeld de bunker en zijn randen. Was de bunker vroeger nog een vaag, zandig plekje met af en toe een heideplantje of pluim gras. Heden ten dagen is de bunker een strak uitgelijnd object waar de grens tussen fairway en zand geen discussie meer mag opleveren.

Markt

Wanneer we met een leek praten over ons vakgebied wordt er vaak direct gevraagd of Nederland al niet helemaal vol is met golfbanen. We stellen dat er 3 à 4 banen per jaar aangelegd worden en er behoefte is aan 5 à 6 banen per jaar, gezien de toenemende vraag naar golfmogelijkheden.

Iedereen is bekend met de problemen in de agrarische sector. Veel agrariërs zien achteruitgang van inkomsten. Sommige zijn genooddaakt te stoppen en andere inkomstenbronnen te zoeken. We verwachten dat deze tendens zich nog wel enige tijd doorzet. Sommige van hen zijn onze opdrachtgever, ze besluiten de koeien in te ruilen voor een greenmaaiër.

Bufferfunctie

Ook is de druk op agrarisch land groot vanuit de 'rode' sector, de woning- en utiliteitsbouw. Steden rukken verder op en dreigen aan elkaar vast te groeien. Een golfbaan kan een groene buffer vormen tussen deze oprukkende verstedelijking en aangrenzend agrarische of natuurgebieden.

Deze bufferfunctie is een belangrijk aspect voor toekomstige ontwikkelingen van nieuwe golfbanen. Natuurbouw lijkt de laatste jaren het te verliezen van de verstedelijking. Niet omdat we het niet willen maar omdat geld ontbreekt ze te ontwikkelen. Golfbanen zijn bij uitstek projecten die een basis kunnen vormen voor het creëren van natuurgebieden. We merken dat overheden en natuurinstanties, anders dan in het verleden, over het algemeen graag mee willen werken met de golfprojecten. Het is voor hen een uitgelezen kans natuurgebieden te creëren, uit te breiden en te beheren. Recente projecten als golfbaan Bentwoud, Afferden-Bleijenbeek en De Compagnie te Veendam zijn hiervan goede voorbeelden. Al jaren wordt er bij Hazerswoude gesproken over het 'Bentwoud' een enorm nieuw te creëren

natuurbos, maar er was nooit geld en grond. Door een particulier initiatief kan er over enkele jaren daadwerkelijk begonnen worden met de aanplant van circa 50 ha bos maar dan wel in combinatie met een 27 holes golfbaan.

Ook De Compagnie heeft uitbreidingsplannen. 9 holes op meer dan 50 ha, zodat er veel ruimte overblijft voor bos en water.

Bij Afferden maken we nu een golfbaan in een terrein van circa 130 ha, temidden van beekdalen en rivierduinen. De beek gaan we opnieuw laten meanderen, maken ecologische oevers en de bestaande bossen worden uitgebreid.

Landschapsarchitectuur

Voor ons is de golfarchitectuur een specialisme vanuit de landschapsarchitectuur. Nochtans hebben collega landschapsarchitecten vaak moeite met de forse verandering van het landschap voor de nieuwe functie van de golfbaan. Daarnaast zien ze de in hun ogen willekeurige inrichting van de golfholes niet als ontwerp. We onderkennen deze gevoeligheid en zien het als taak structuurelementen vanuit het landschap in onze ontwerpen te betrekken. Respect voor het bestaande landschap, door bestaande elementen te benutten en zomogelijk te versterken en soms cultuurhistorische elementen terug te brengen. Een golfbaan wordt nu en in de toekomst ontworpen voor de plek waar het terrein zich bevindt. Een golfbaan in een veenpolder is heel wat anders dan een golfbaan tussen bossen op de zandgronden van Limburg. Dit moet dan ook tot uitdrukking komen in de architectuur.

Land-art

Toen we de opdracht kregen de uitbreiding van De Compagnie te ontwerpen werd er aan ons gevraagd "visueel te reageren" op de nieuwe woonwijk direct naast het terrein. Een strak lijnenspel van water met lange rechte kades, gaf ons een kans, deze voor golfarchitectuur vreemde uitgangspunten in een golfbaan te verwerken. De contrasten tussen losse ronde vormen land en strakke damwanden maken dit ontwerp tot een uniek stukje 'land-art'. Het baanontwerp is naar onze mening een bijzonder voorbeeld van golf- en landschapsarchitectuur, waarvan er in de toekomst zeker meer van komen indien daarvoor de ruimte beschikbaar is.

Naast de grote projecten zullen de kleine banen belangrijk blijven voor de golfindustrie. Hier kan de starter kennis maken met het spelletje en kan de gevorderde speler op de driving range lekker oefenen. Het is aan ons de taak ook deze kleine

projecten 'groot' aan te pakken en de kwaliteit mee te geven die ze verdienen.

Golfer in 2020

We verwachten dat de golfers blijven ontdekken. Was het vroeger een uitzondering wanneer je mocht spelen op een vreemde baan, tegenwoordig halen we onze schouders op wanneer er in Spanje is gespeeld. Nee, je moet toch minimaal in Florida of Zuid-Afrika zijn geweest.

De moderne golfer komt in deze exotische oorden op de meest mooie banen met strakke fairway's, vlakke tees en super snelle greens. Dat wil de golfer nu, maar zeker in de toekomst ook op de Nederlandse banen. De golfer in 2020 is zo vrij als een vogeltje, wellicht minder gelieerd aan zijn homecourse. De golfer moet en kan kiezen waar hij wil gaan spelen. Hij kiest vanzelfsprekend voor een architectonisch mooie en kwalitatief goed verzorgde baan, waar de fairway's strak, tee's vlak en de greens snel zijn, maar ook een prachtige natuurlijke omgeving heeft.

Winnen de golfbanen met een Amerikaans concept het in de toekomst van de banen aangelegd met de Schotse filosofie? Het is moeilijk te voorspellen voor welk concept de golfer gaat kiezen, want gelukkig hebben de golfers verschillende smaken. Vanuit de architectuur hopen wij dat de oorspronkelijke Schotse banen de inspiratiebron mogen blijven. Daar zijn de contrasten tussen natuur en golf het kleinst en komen wij terug bij de basis van het spel, "speel de bal zoals hij ligt".

Michiel van der Vaart en Gerard Jol zijn beiden werkzaam bij Golf- en Landschapsarchitectuur Gerard Jol bv.

